

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"
Bilim sohasi bo'yicha prorektor
A.A. Elmurodov

2024 yil " " "

BALIQ MAHSULOTLARINING VETERINARIYA SANITARIYA
EKSPERTIZASI

FANI BO'YICHA

SILLABUS

Kunduzgi bo'lim uchun

Bilim sohasi: 800000 - Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya

Ta'lim sohasi: 840000 - Veterinariya

Mutaxassislik: 70840108 - Baliq kasalliklari

Samarqand – 2024

Modul / FAN SILLABUSI
Veterinariya diagnostikasi va oziq-ovqat
xavfsizligi fakulteti

70840108 - Baliq kasalliklari.

Fan nomi:	<i>Baliq mahsulotlarining veterinariya sanitariya ekspertizasi</i>
Fan turi:	Tanlov
Fan kodi:	BMVSE 2204
Yil:	I
Semestr:	2
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrda ajratilgan soatlar:	120
Ma'ruza	20
Amaliy mashg'ulotlar	10
Laboratoriya mashg'ulotlari	30
Seminar	—
Mustaqil ta'lim	60
Kredit miqdori:	4
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)

FM1	Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarda turli xildagi baliq go'shtlarini veterinariya sanitariya ekspertizasini takomillashtirish va go'shtlarning o'ziga xos xususiyatlarini o'rganish hamda baliqdan tayyorlangan mahsulotlarni veterinariya sanitariya ekspertizasi bo'yicha chora-tadbirlarni ishlab chiqish, iste'molga sifatli baliq va uning mahsulotlarini chiqarish bo'yicha yo'nalish profiliga mos bilim, ko'nikma va malakani shakllantirishdan iborat.
------------	--

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1.	Hayvonlar anatomiyasi
2	Patologik anatomiya
3	Hayvonlar biokimyosi
4	Hayvonlar fiziologiyasi
5	Hayvonlar patofiziologiyasi
6	Veterinariya sanitariya ekspertizasi

7	Parazitologiya va invazion kasalliklar
8	Veterinariya farmokologiyasi va toksikologiyasi
9	Veterinariya mikrobiologiyasi va immunologiyasi

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	baliq va baliq mahsulotlarining tarkibi uni o'rganish usullari kasalliklarini aniqlash, o'zlashtirish, dehqon bozorlarida va savdo yarmarkalarida sanitariya-gigiyena talablariga qat'iy rioya qilish hamda amaliyotda ushbu chora-tadbirlarni qo'llashning ilmiy asoslari haqida <i>tasavvurga ega bo'lishi</i> ;
TN1	Ko'nikmalar jihatidan:
TN3	baliq mahsulotlarining sifatini aniqlashda zamonaviy fan-texnikaning innovatsion yutuqlarini amaliyotga joriy etib, veterinariya ishini sifati va samaradorligini oshirishning ilmiy asoslarini; baliq mahsulotlarini kasalliklariga qarshi kurashish chora-tadbirlarini tashkillashtirishda komplekslilik tamoyilini ustuvorligi va uning ilmiy asoslarini; baliq mahsulotlarini chetdan kirib kelishidan himoya qilishning nazariy va amaliy asoslarini; baliq mahsulotlarini tekshirish chora-tadbirlarini samarali amalga oshirish usullarini <i>bilishi va ulardan foydalana olishi</i> ;
TN4	Turli xildagi baliq go'shtining tarkibidagi mikroorganizmlarni keltirib chiqaruvchi omillar va ularni kechishidagi o'ziga xos xususiyatlarni aniqlash va go'shtini veterinariya sanitariya ekspertizasini takomillashtirish muhim ilmiy va amaliy <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak</i> ;
Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	Kirish. Baliqlarining tasnifi. Anatomo-morfologik tuzilishi.
M2	Baliqlar yashaydigan suv havzalari va sharoitlari. Baliq bo'lmagan suv hayvonlari to'g'risida umumiy ma'lumotlar.
M3	Baliq va boshqa suv hayvonlari mahsulotlarining kimyoviy tarkibi va oziqaviy qiymati.
M4	Iste'molga chiqariladigan baliq go'shtining veterinariya sanitariya ekspertizasi.
M5	Baliqlarni yuqumsiz kasalliklari va olingan mahsulotlarni sanitariya jihatidan baholash.
M6	Baliqlarni invazion kasalliklari va olingan mahsulotlarni sanitariya jihatidan baholash.
M7	Baliqlarni yuqumli kasalliklari va olingan mahsulotlarni sanitariya jihatidan baholash. Mahsulotlarni zararlantirish usullari.

M8	Yangi yaxlatilgan va muzlatilgan baliqlarni veterinariya sanitariya ekspertizasi
M9	Tuzlangan, dudlangan va quritilgan baliqlarni veterinariya sanitariya ekspertizasi
M10	Baliq konservalarni tayyorlash texnologiyasi va veterinariya sanitariya ekspertizasi.
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)	
A1	Baliqlar tanasining tuzilishi, anotomo-morfologik tasnifi.
A2	Baliq go'shtining kimyoviy tarkibi va oziqaviy qiymati.
A3	Zamburug'li kasalliklarda baliqlarni veterinariya-sanitariya ekspertizasi
A4	Tuzlangan baliqlarni tayyorlash texnologiyasi va veterinariya sanitariya ekspertizasi.
A5	Bozorlarda baliq va baliq mahsulotlarini veterinariya-sanitariya ekspertizasi.
Mashg'ulotlar shakli: laboratoriya mashg'ulotlar (L)	
L1	Laboratoriya tekshirishlari uchun namuna olish. Baliqni yangiligini laboratoriya usulida aniqlash.
L2	Reduktaza namunasi va baliqning bakterial ifloslanishini aniqlash uchun rangli oksidlanish reaksiyasi.
L3	Baliq go'shti tarkibidagi vodorod sulfid va amiak gazlarini aniqlash.
L4	Baliq go'shtini bakterioskopiya usulida tekshirish.
L5	Invazion kasalliklarda baliqlarni laboratoriya usullarida tekshirish.
L6	Yuqumli kasalliklarda baliqlarni laboratoriya tekshirish usullari.
L7	Tuzlangan baliqlarni tayyorlash texnologiyasi va veterinariya sanitariya ekspertizasi.
L8	Yaxlatilgan va muzlatilgan baliqlarni veterinariya sanitariya jihatidan baholash.
L9	Dudlangan baliqlarni tayyorlash va veterinariya sanitariya ekspertizasi.
L10	Quritish yordamida konservalangan baliqni veterinariya sanitariya nazorati.
L11	Baliq mahsulotlaridan tayyorlangan konservalar va plastik idishlardagi baliqlarning nuqsonlari.
L12	Baliq ikrasi tarkibining xususiyatlari va sanitariya jihatdan baholash.
L13	Baliq mahsulotlarini qadoqlash va saqlash, sanitariya jixatdan baholash.
L14	Baliqlardan olinadigan hayvonot ozuqalari.
L15	Baliqlardan olinadigan vitaminli preparatlar va texnik va tibbiy yog'lar.

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2024 yil 29 avgustdagi 1-sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus "Veterinariya sanitariya ekspertizasi" kafedrasining 2024 yil 26 avgustdagi 1-sonli yig'ilishi bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

Fakultet dekani

Kafedra mudiri

Tuzuvchilar

R.Ro'ziqulov

R.Davlatov

F.Ibragimov

V.Do'skulov

F.Ibragimov

Mustaqil ta'lim (MT)		Soat
1.	Bozorlarda baliq va mahsulotlaridan namuna olish qoidalari.	4
2.	Baliqlarni tashish va saqlash paytida ularning sifatidagi o'zgarishlar	4
3.	Baliq go'shti tarkibidagi indol va nitratlarni(kaliy nitratni) aniqlash.	4
4.	Shartli yaroqli baliq mahsulotlarini zararsizlantirish usullari.	4
5.	Baliqlarning yuqumsiz kasalliklarni veterinariya sanitariya ekspertizasi.	4
6.	Zaxarlanishda baliqlarni veterinariya sanitariya ekspertizasi.	4
7.	Baliqlarning zamburug'lar tomonidan sodir etiladigan kasalliklar.	4
8.	Yuqumli kasalliklar aniqlanganda ko'riladigan chora tadbirlar.	4
9.	Baliqlarning antopozoonoz kasalliklari.	4
10.	Baliqlarning trematodoz (diplostomoz, opistorxoz) kasalliklarini differentsial diagnostikasi va olinadigan mahsulotlarning veterinariya sanitariya nazorati.	4
11.	Dehqon bozorlarida baliq va baliq mahsulotlarni kiritish va ekspertizadan o'tkazish tartib qoidalari.	4
12.	Baliqlarning nematodoz (dioktofimoz, filomet-roidoz) kasalliklarini differentsial diagnostikasi va olinadigan mahsulotlarning veterinariya sanitariya nazorati.	4
13.	Baliqlarning protozooz (kostioz, ixtiofitirioz,) kasalliklari differentsial diagnostikasi va olinadigan mahsulotlarning veterinariya sanitariya nazorati.	4
14.	Baliqlardan tayyorlanadigan mahsulotlarni realizatsiyasiga ruxsat berish tartibi.	4
15.	Baliq va baliqdan tayyorlangan mahsulotlarni qayd qilish jurnallari bilan tanishish.	4
Jami		60

Asosiy adabiyotlar

1.	A.S.Daminov, Sh.N.Nasimov, V.A.Gerasimchik, S.B.Eshbo'riyev, F.I.Qurbonov Baliq kasalliklari. O'quv qo'llanma. "Navro'z" nashriyoti, Toshkent, 2020.
2.	В. М. Позняковский, О. А. Рязанова, Т. К. Каленик, В. М. Дацун. Экспертиза рыбы, рыбопродуктов и нерыбных объектов водного промысла качество и безопасность. Учебник. Новосибирск. 2005 г.
Qo'shimcha adabiyotlar	
1.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.
2.	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy

	g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.
3.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.
4.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.
5.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.
6.	О.А.Рязанова, В.М.Дацун, В.М.Позняковский. Экспертиза рыбы, рыбопродуктов и нерыбных объектов водного промысла качество и безопасность. Учебник. Лань. Санкт-Петербург. Москва. Краснодар 2016 г.
7.	Д.А.Васильев. Ветеринарно-санитарной экспертизе рыбы. Лабораторная практикум. Ульяновск. 2012 год.
8.	Климов А.Ф., Акаевский А.И. "Анатомия домашних животных" Москва, 2003 год. – 560 стр.

Talabanning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yorita olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-xuquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa;
- b) 4 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob

berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy hujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

v) 3 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmasa;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

g) quyidagi hollarda talabanning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Mualliflar:	V.M.Do'skulov - "Veterinariya sanitariya ekspertizasi" kafedrası v.b. dotsenti, veterinariya fanlari nomzodi. F.M.Ibragimov - "Veterinariya sanitariya ekspertizasi" kafedrası assistenti.
E-mail:	voxid@mail.ru
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti "Veterinariya sanitariya ekspertizasi" kafedrası
Taqrizchilar:	1. X.A.Donaev-Toshkent davlat agrar universiteti "Umumiy zootexniya va veterinariya" kafedrası mudiri, dotsent 2. K.J.Tangirov- Termiz agrotexnologiyalari va innovatsion rivojlanish instituti Zootexneneriya, veterinariya va ipakchilik kafedrası v.b. profesori., v.f.n.